

ADA E. YONATH

(Jeruzsálem, 1939. június 22. –)

Izraeli Nobel-díjas biokémikus, aki 2009-ben „*a riboszóma szerkezetének és működésének kutatásáért*” megosztott kémiai Nobel-díjat kapott Venkatraman Ramakrishnan-nal és Thomas A. Steitz-zel közösen.

ÉLETPÁLYÁJA

Ada Yonath Jeruzsálemben született, szülei Lengyelországból emigráltak Izraelbe. Annak ellenére, hogy édesapja rabbi volt, a család egy élelmiszerboltban dolgozott, annak bevételéből éltek. Édesapja halálát követően családja Tel Avivba költözött. Ada Yonath a jeruzsálemi Héber Egyetem kémia szakán tanult, ahol biokémiára és biofizikára specializálódott. Doktori munkáját a Weizmann Intézetben végezte – amelynek később oktatója is lett –, témája a kollagén szerkezetvizsgálata volt. Ottani munkája mellett számos európai és amerikai egyetemen is dolgozott. Ada Yonathnak egy lánya van.

Egy szervezet létfontosságú funkcióit a sejtek riboszómáiban termelt nagy, összetett fehérjemolekulák irányítják. Ott a „messenger RNS-ből” származó genetikai információk átalakulnak aminosav-láncokká, amelyek aztán fehérjéket építenek. A hetvenes években Ada Yonath kollégáival belekezdett egy kutatásba, amely végül 2000-ben csúcsonyosodott ki a több százezer atomból álló riboszómák szerkezetének röntgen-kristályográfia segítségével történő sikeres feltérképezésében. Mindez, egyéb alkalmazások mellett, az antibiotikumok előállításában volt átütő jelentőségű.

SZAKMAI KITÜNTETÉSEK

- Izrael-díj (2002)
- F. A. Cotton Medal (2002)
- Harvey-díj (2002)
- Massry Prize (2004)
- Louisa Gross Horwitz-díj (2005)
- Kémiai Wolf-díj (2006)
- The EMET Prize for Art, Science and Culture (2006)
- Paul Ehrlich and Ludwig Darmstaedter Prize (2007)
- L'Oréal-UNESCO Award For Women in Science (2008)
- Albert Einstein World Award of Science (2008)
- **Kémiai Nobel-díj 2009** (1/3)
- Wilhelm Exner Medal (2010)
- Commemorative Medal of the Czech Senate (2012)
- X-ray badge (2014)
- a Carnegie Mellon Egyetem díszdoktora
- a Chilei Egyetem díszdoktora
- a Berlieni Műszaki Egyetem díszdoktora
- a Hamburgi Egyetem díszdoktora

Továbbiak olvasása: <https://www.nobelprize.org/womenwhochangedscience/stories/ada-yonath>